

Některé shodné motivy městských legend v Bulharsku a v České republice¹

Rosina Kokudeva²

Some identical motifs of urban legends in Bulgaria and the Czech Republic

The presented article identifies and compares several shared motifs of urban legends in Bulgaria and the Czech Republic. The legends are classified into following thematic groups: 1) mysterious narratives and encounters with preternatural creatures, which are neither helpful nor harmful; 2) mysterious signs and encounters with preternatural creatures which cause death or other harm to the participants of the story; 3) mysterious signs and encounters with preternatural creatures which help people; 4) summoning and invoking of ghosts; 5) criminal stories — murders and assaults causing bodily harm with or without motive; 6) scary stories — parodies. Analyzed parallels between particular narratives documented in Bulgaria and the Czech Republic confirm shared folkloric substratum which points out to both their universality and international distribution.

KEYWORDS:

urban legend; contemporary legend; folklore; Bulgaria; Czech Republic

1. MYSTERIÓZNÍ PŘÍHODY A SETKÁNÍ S NADPŘIROZENÝMI BYTOSTMI, KTERÉ ANI NEPOMÁHAJÍ ANI NEŠKODÍ ÚČASTNÍKŮM

Jedná se v podstatě o pověrečné představy nebo takzvané démonologické pověsti — narativy, které popisují setkání s rozličnými nadpřirozenými bytostmi jako jsou duchové (*duchove*), upíři (*vampiri*), přízraky (*talasami*), strašidla (*karakondžuli*) a podobně. Vyprávění je vždy prezentováno samotnými participanty jako skutečná událost nebo jako „důkaz“, který má motivovat k dodržování určitých pravidel či zákazů (Georgieva 2013: 173). Setkání s těmito bytostmi nemá pro člověka přímé následky; ilustruje spíše existenci paralelního světa. Do této skupiny můžeme zahrnout dvě podskupiny syžetů:

- 1.1. *Mysteriózní setkání s nadpřirozenem;*
- 1.2. *Mysteriózní příběhy o konkrétních místech a oblastech.*

Do první podskupiny řadíme rozšířený syžet o přízračných stopařích mužského či ženského rodu. Legenda o duchovi mladé ženy stopujícím auta u silnice je známá od 40. let 20. století v Evropě i v USA (folkloristé ji označují *The Vanishing Hitchhiker*, *Mizející stopař*). Českou variantu nalezneme v historice *Tajemná stopařka* (Janeček

1 Text z bulharského originálu přeložila Barbora Navrátilová. Tato stať je výstupem z rozsáhlého srovnávacího výzkumu, jehož výsledky budou publikovány v časopise Ústavu pro etnologii a folkloristiku Bulharské akademie věd *Bălgarski folklor* v roce 2020.

2 Ústav pro etnologii a folkloristiku Bulharské akademie věd; kontakt: rosina_bg@yahoo.com.

2006: 37), kde mladá dívka v bílém zastaví muže na dálnici a vysvětluje mu, že se chce po večírku rychle vrátit domů k rodičům. Poté dívka zmizí a muž se později dozví od jejího otce, kterého navštíví, že dívka zahynula při autonehodě na stejném místě, kde jí zastavil. Tento námět je populární také v Bulharsku, kde se v posledních letech v médiích opakovaně objevily zprávy o bíle oblečené mladé ženě, která stopovala auta blízko vesnice Lesovo na Jambolsku. Desítky řidičů potvrdily, že přízrak viděly na vlastní oči.³ Jedná se o typický příklad městské legendy, která má potenciál proměnit se v masovou hysterii či dokonce psychózu. Dalším příkladem masové hysterie byl výskyt domácího ducha, poltergeista Kikiho, v jedné obyčejné domácnosti v Plovdivu. Obyvatelům nijak neškodil, pouze dával najevo svoji přítomnost. Termín *poltergeist* je geneticky propojený s folklorními představami o domácím duchovi a souvisí také s vírou v oživlé duchy zemřelých (upíři, zombie, přízraky). Poltergeista Kikiho zmiňuje ve své studii o současné mytologii a folklorní tradici bulharská etnoložka Milena Benovska Šabkova, přičemž jej klade do souvislosti s folklorními mytickými postavami zlého ducha (*talasām*) a upíra (*vampir*). Analogii lze nalézt i ve způsobu komunikace onoho světa s tím naším — poltergeist podobně jako upír ruší lidi bouchním a rámením. Případ Kikiho je specifický v tom, že tento duch lidi kontaktuje, a dokonce odpovídá na jednoduché otázky (Benovska Šabkova 1991: 57–58). Tento syžet se do veřejného prostoru „vrátil“ v roce 2015, kdy se v médiích objevila verze legendy populární v 90. letech 20. století.⁴ Za českou variantu Kikiho můžeme označit ducha ze Strašic, který byl dáván do souvislosti s řadou záhadných jevů v jedné domácnosti ve Strašicích, například s přemísťováním věcí nebo vypínáním elektrického proudu. Duch byl považován za nástupce ducha z Podskalí a také se z něj stala novinářská senzace.⁵

Druhá podskupina nazvaná ***Mysteriózní příběhy o konkrétních místech a oblastech*** zahrnuje příběhy velmi populární jak v bulharském, tak i v českém prostředí. Spadají sem zejména ústní podání pověstí o místech spojených s paranormálními jevy. Často jde o lokality (hrady, hřbitovy, opuštěné domy a další), kde byl v minulosti spáchán nějaký zločin. Místo a jeho okolí poté ovládá duch člověka, který zemřel násilnou smrtí. Přístup na tato místa je často spojen s cílem dokázat odvahu a nebojácnost (v případech mládeže), nebo jej vyhledávají lidé se zájmem o extrémní zážitky.

Ve svém výzkumu městských legend v tisku se bulharská autorka Stojanka Bojadžieva setkala s článkem o záhadných jevech v londýnském metru s názvem *Přízraky se toulají v londýnském metru. Výstava sleduje biografii nejaktivnějších podzemních preludů*. Spolu s touto zprávou se začaly rozšiřovat různé historky o duších spojených s tímto místem, například *Sténající přízrak*, *Pobodaný herec* a příběhy o neklidných duších lidí zabitých ve stejné čtvrti (Bojadžieva 2007: 8). Stopy nadpřirozené přítomnosti mohou mít rozmanitou podobu — kromě zvuků to může být například také teplota vzduchu nebo podivný zápach, což je případ stanice metra Liverpool Street v Londýně, kde byla za zdroj zápachu označena jáma, kam se ve středověku během morové rány odklízela

3 <http://kanal3.bg/news/lifestyle/lubopitno/99093-Yambol-nastrahna:-Udzasyavasht-duh-na-mlada-dzena-izskacha-na-patya> [cit. 12. 7. 2020].

4 <https://novini.bg/razvlecheniq/liubopitno/300437> [cit. 10. 7. 2020].

5 <http://agartha.cz/html/paranormal/strasice/index.php> [cit. 13. 8. 2020].

mrtvá těla. Autorka uvádí podobný příklad v Bulharsku v deníku *Dunav* z roku 1866, kdy se v Sofii ve čtvrti Banja Baši objevila žena — upír (Bojadžieva 2007: 8–9).

Jako mezinárodní můžeme v této podskupině označit syžet o hotelu, ve kterém bydlí duchové. Nejčastěji se jedná o hotelový pokoj, ve kterém byla kdysi spáchaná vražda. To je případ *Strašidelného hotelu* (Janeček 2015: 64), kdy se v blíže neurčeném hotelu na východní Moravě v jednom z pokojů objevuje duch. Analogicky v bulharské legendě *Přízračný hotel* (Stojčev 2011: 14) staří lidé vyprávějí o hotelu na okraji města Ruse, který obývají duchové. Přesné místo ale opět není známo. V Česku je historkami o paranormálních jevech populární například také penzion Nimrod v Mariánských lázních.⁶

Další místa proslulá přítomností nadpřirozena jsou český les Bor a vesnice Šišenci v severozápadním Bulharsku. O obou místech se vykládají děsivé historky, například že jsou zde slyšet kroky, podivné zvuky a objevují se tu přeludy (les Bor),⁷ nebo že v ulicích malé bulharské vesnice se 120 obyvateli znějí v noci výkřiky a duní velké svatební bubny.⁸

Do této podskupiny můžeme zařadit také legendy o Metylovicích v Beskydech, kde dříve stávala továrna na zpracování koňských kůží, největší v tehdejší Rakousku-Uhersku, a kde se dnes ukazují duchové pasoucích se koní (Janeček 2015: 60). Stejně tak sem patří historky o lokalitě Šejtan Bair u města Kavarna na bulharském pobřeží, kde se podle řady legend objevuje rohatý ďábel s ocasem (Stojčev 2011: 74).

2. ZNAMENÍ A SETKÁNÍ S NADPŘIROZENÝMI BYTOSTMI PŮSOBÍCÍ SMRT NEBO JINÉ NEŠTĚSTÍ ÚČASTNÍKŮM

Přestože neštěstí nebo smrt v těchto příbězích většinou nemívá žádný známý motiv, v některých případech se jedná o trest za porušení zákazu. Obvyčejně je to duch, který se mstí, ale existuje i specifická skupina syžetů, které popisují vraždy způsobené částmi těla nebo jejich náhradami (tedy předměty). Ke zločinům a vraždám dochází náhle, z ničeho nic, a oběti jsou často nevinné děti. To pramení ze skutečnosti, že tento typ syžetů je rozšířený především mezi dětmi školního věku. Skoro vždy se jedná o dětské příběhy, kterými se navzájem straší školáci.

Identické syžety nalezneme v legendách *Bílá rukavice* v Česku (Janeček 2006: 276) a *Modrý nehet* v Bulharsku (AIF I, č. 26, s. 59). V obou případech části lidského těla způsobí smrt dítěte; v české variantě vraždí černá ruka a v bulharském příběhu je vrahem modrý nehet.

Další typické syžety v této skupině se týkají specifických míst, na kterých se odehrávají nepříjemné a tragické události (smrt, vraždy, nehody). To je případ nově po-

6 <https://tn.nova.cz/clanek/opusteny-penzion-nimrod-nedaleko-marianskych-lazni-pry-obyvaji-duchove.html> [cit. 13. 8. 2020].

7 <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/tajemny-les-bor-u-ceskych-budejovic-misto-parano> [cit. 13. 8. 2020].

8 <https://www.obekti.bg/misterii/selo-shishenci-nay-strashnoto-myasto-v-blgariya> [cit. 13. 8. 2020].

staveného osmnáctipodlažního bytového domu v Burgasu, kde během tří let došlo ke třem sebevraždám, jedné vraždě, patnácti úmrtím za neobjasněných okolností a čtyřem rozvodům. Vypráví se, že dům ovládají démoni, kteří nedovolí lidem žít normálním životem. Populární jsou také příběhy o domech postavených na místech bývalých hřbitovů, jejichž mrtví obyvatelé znemožňují živým vést klidný život. Tento syžet nalezneme v české historice *Duchové na pohřebišti* (Janeček 2015: 67) a také v legendách o silnicích, kde došlo k mnoha smrtelným autonehodám bez jasné příčiny, například česká dálnice smrti D1 a její 88. kilometr (Janeček 2015: 39).

Do této kategorie můžeme zařadit také legendy o duchovi krutého nacisty Hagena v lomu Amerika u Karlštejna, kde se údajně v podzemních chodbách ztratilo mnoho lidí, z nichž někteří byli nalezeni mrtví (Janeček 2015: 61). Podobná je bulharská legenda o *Nezničitelném památníku* (Stojčev 2011: 23). Ve vsi Polski Senovec došlo k několika nehodám a dokonce zde zemřel místní učitel poté, co se ve vsi pokusili odstranit památník Georgiho Dimitrova.⁹

3. TAJEMNÁ ZNAMENÍ NEBO SETKÁNÍ S NADPŘÍROZENÝMI BYTOSTMI, KTERÉ LIDEM POMÁHAJÍ

Z označení této skupiny syžetů vyplývá, že nezpůsobují stres ani traumata; přesto je můžeme klasifikovat jako děsivé, protože „ochránci“ mají démonický charakter a lidé se jich zprvu obávají. Obvykle až později pochopí, že nadpřirozená bytost jedná v jejich prospěch. Hrdiny těchto příběhů ochraňují duchové, kteří se zjevují v podobě **(a) zvířat**, jako např. duch zemřelé dcery v podobě kočky zachrání matku v bulharském příběhu *Kočka ochránce* (Stojčev 2011: 57), nebo divoká zvířata pomáhají rodině odvrátit požár v domě v české legendě *Tajemná znamení* (Janeček 2015: 16). Duchové na sebe berou i podobu **(b) lidí**, např. duch novorozence zamezí smrti dítěte v bulharském příběhu *Malý návštěvník* (Stojčev 2011: 27), nebo duch s lidskou tváří pomáhající dívce, která byla přepadena v podchodu v Brně v české legendě *Anděl z Myší díry* (Janeček 2015: 44). Dále se objevují jako **(c) podivná znamení**, jako například varovné telefonáty, jejichž cílem je ochrana účastníků před nebezpečím v legendách *Telefonní budka* (Janeček 2015: 13) a *Varovný telefonát* (ibid.).

Do této skupiny bychom mohli zařadit i známý bulharský syžet o ochránkyních-světicích (*zdravički*) z vesnice Jugovo v pohoří Rodopy. Tyto původně démonické postavy, které pomáhají lidem, především ženám, místní lidé povýšili na pravoslavné světice a uctívají je. Bulharští etnologové Rosen Malčev a Konstantin Rangočev, kteří tento fenomén podrobně zkoumali, jej označili za typický příklad ambivalentní povahy démonických bytostí. Sakralizace původně obávaných démonických bytostí prochází různými stádii, a nakonec dochází k jejich povýšení na úroveň světců křesťanského kalendáře (Karamanev 2018: 26–34).¹⁰

⁹ Georgi Dimitrov Michajlov (1882–1949) byl významný bulharský komunistický státník a politik (pozn. překl.).

¹⁰ Viz rozhovory s oběma etnology v časopise *Spisanieto* 8, 1, 2018 v monotematickém čísle věnovaném tomuto fenoménu.

4. VYVOLÁVÁNÍ DUCHŮ

Vyvolávání duchů je jedním z nejrozšířenějších dětských rituálů s hororovou tematikou. Nejčastěji jej praktikují děti školního věku. Za relevantní považujeme tezi Gregora Grigorova, podle níž jsou tyto hry a rituály pro mládež prostředkem k utvrzování reputace a flirtování (Grigorov 2010: 122).

Vyvolávání duchů často funguje na principu tzv. etické inverze, podle kterého se po smrti stanou z dobrých lidí zlí duchové a naopak (Janeček 2015: 79). To je případ Boženy Němcové, která patří k nejčastěji vyvolávaným osobnostem v Česku a jejíž duch je známý svými zlými úmysly. Byla zapsána řada příběhů o vyvolávání ducha této slavné spisovatelky, při kterém duch způsobil účastníkům nepříjemnosti či zranění. Během vyvolávání se v Česku i v Bulharsku používá zrcadlo. V Bulharsku se nejčastěji vyvolává *piková dáma* (*Dama Pika*). Obraz pikové dámy je tu spojen se mstou. Existuje řada verzí vyprávění o nebezpečné a zlé povaze ducha; nejstarší údajně pochází ze 13. století, kdy byla podle pověsti zohavena a později prohlášena za pikovou dámu mladá panna, považovaná za čarodějnici (viz *Piková dáma zjev se*. Stojčev 2011: 40). Dalším oblíbeným duchem v Bulharsku je *dobručka* (*Sladkiška*), která se vyvolává pomocí obřadního pokrmu, nějaké sladkosti, které se nesmí dotknout lidská ruka. Cílem rituálu v tomto případě není pokládat duchovi otázky, ale požádat ho o splnění přání. Další praktikou rozšířenou v současnosti je vyvolávání *minutky* (*Minutka*), ducha, který svou přítomnost dává na vědomí tím, že zastaví hodiny.

V rámci výzkumu spiritistických seancí a rituálů došel bulharský folklorista Stanoj Stanoev k závěru, že vyvolávání duchů je velmi důležité pro sebeidentifikaci a utváření osobnosti dítěte ve středním školním věku. Autor ale zdůrazňuje, že tato praktika je rozšířená v mnoha věkových kategoriích a není možné ji omezit pouze na děti a dospívající. Rozmanitá je také paleta vyvolávaných osobností, od celebrit po mrtvé příbuzné některého z účastníků (Stanoev 1993). Parodie na vyvolávání duchů ve formě „poznávací hry“ byla rozšířená mezi dětmi v Sofii v 90. letech během parlamentních voleb. Cílem hry bylo předpovědět výsledek voleb. Podle Mileny Benovské Sábkové vedly společenské otřesy během změny režimu v 90. letech 20. století, ekonomická a duchovní krize i stupňující se pocit nejistoty ve společnosti k zneklidnění a zvýšenému zájmu o nadpřirozeno a mystiku (Benovska Sábková 1991: 60).

5. KRIMINÁLNÍ HISTORKY – VRAŽDY A UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ S MOTIVEM ČI BEZ MOTIVU

Obvykle se jedná o syžety spojené s vraždou nebo ublížením na zdraví, které oběti způsobí psychopat či násilník. Tento typ příběhů často obsahuje mysteriózní prvky — náhlé zazvonění telefonu či jiná znamení, která předpovídají zločin nebo naznačují rozuzlení příběhu. Takové jsou například městské legendy *Chůva* (Stojčev 2011: 11) a *Maniak na telefonu* (Janeček 2015: 70), které rozvíjejí jeden z nejrozšířenějších mezinárodních syžetů. Mladá dívka v něm hlídá cizí děti a po řadě podivných telefonátů je zavražděna neznámým pachatelem.

Zatímco v těchto příbězích zcela chybí motiv, v další skupině syžetů je motivem trest za porušení zákazu. Příkladem může být legenda *Ivančo a nebezpečný člověk* (AIF I, č. 26, s. 61), ve které jako důsledek porušení zákazu následuje trest. Ivančo si pustí v matčině nepřítomnosti přes její zákaz televizi, a protože ji nevypne ani po sérii upozornění, je zadušen neznámým pachatelem. I v této legendě se vyskytují mysteriózní prvky a podivná znamení, například četná upozornění na nebezpečí, která malému Ivančovi postupně sděluje televizor. Mimochodem, moderní předměty jako symbol technického pokroku jsou v současném folkloru obvyklým prvkem, a mají často funkci pomocí znamení predikovat příchod budoucí události.

Další syžet, populární jak v bulharském, tak i v českém městském folkloru, je studentská historka o mladé dívce zavražděné na kolejích — *Nepovedený večírek* (Stojčev 2011: 9) a *Rozsvěcet se nevyplácí* (Janeček 2006: 18). Hlavním motivem tohoto syžetu, jehož kořeny sahají až do 60. let 20. století v USA k historce *Smrt spolubydlící* (*Roommate's Death*), je dívka, která zůstane v noci sama (v různých verzích z různých důvodů); její spolubydlící, která se letmo objeví v temnotě, a nakonec vražda, na kterou se přijde následujícího rána. Společným prvkem obou variant je vzkaz, který spolubydlící najde, když se vrátí domů a který zní: *Ještě, žes nerozsvítila* (Stojčev 2011: 10). Vražda, kterou spáchal neznámý pachatel, je zcela bez motivu. Obětí je bezbranná a roztočilá dívka, symbolizující mládí v rozkvětu. Další legendy s kriminální zápletkou jsou například ty o sériových vrahách a maniacích, například *Žiletkář* (Janeček 2006: 48). V této legendě vystupuje muž, který jezdí po Praze hromadnou dopravou a sleduje neznámé ženy, aby jim pak rozřezal kabát žiletkou. V Bulharsku se setkáme s podobným syžetem v legendě o Žoro Kostkovi,¹¹ sériovém násilníkovi a vrahovi, který znásilňuje a zabíjí ženy v Sofii tak, že je praští do hlavy dlažební kostkou.

6. DĚSIVÉ PŘÍBĚHY – PARODIE

Prvky parodie vyskytující se v rozmanitých děsivých vyprávěních můžeme chápat jako specifickou formu vyrovnávání se se strachem a obavami. Tento typ syžetů je rozšířený především mezi dětmi a dospívajícími, u kterých se potřeba vypořádání se se strachem objevuje nejčastěji. Bulharská folkloristka Elena Savova naznačila dva základní paralelní typy parodování a „diskreditování“ děsivých příběhů: **(a)** zločinec ztratí svoji tajemnost a stane se zranitelným; **(b)** oběť se začne aktivně bránit (Savova 1987: 142). V prvním případě je původce zla (nejčastěji část těla nebo její náhrada) zcela zdiskreditován nebo se ukáže, že vůbec neexistuje. Savova uvádí legendu o protékajícím bojleru, kde nezpůsobil zděšení žádný zločinec, ale obyčejný kapající bojler (Savova 1987: 145). Do druhé podskupiny, ve které se paroduje jak oběť, tak i samotná logika vyprávění, můžeme zařadit vyprávění o žluté skvrně, ve kterém se zlá „žlutá skvrna“ ukáže být pouze důsledkem toho, že se oběť strachy pomohla (Savova 1987: 146).

Příklady v Česku rozšířených děsivých historek s anekdotickými prvky jsou varianty mezinárodně rozšířeného syžetu o nevědomých kanibalech (*The Accidental*

11 https://petel.bg/ZHoro-Paveto----balgarskiyat-Dzhak-Izkormvacha-ili-srednozhniya-koshmar-na-Sofiya-ot-kraya-na-60-te__98559 [cit. 13. 8. 2020].

Cannibals), kdy původně nevinná historka postupně dostává děsivý nádech a obsahuje šokující rozuzlení. Jako příklad můžeme uvést legendy *Snědená babička* (Janeček 2006: 112) a *Vypitej dědeček* (Janeček 2006: 115), ve kterých je popel babiččina nebo dědova spáleného těla považován za instantní pokrm nebo nápoj a následně zkonsumován či vypit. V bulharském prostředí je známá povídka Svetoslava Minkova *Balíček z Ameriky*, ve které je popel z kremace babičky z Ameriky považován za rozpustný vitamín zahraniční provenience a následně vypitý.

ZÁVĚR

Předkládaný text prezentoval klasifikaci vybraných syžetů s cílem ilustrovat různorodé formy strachu v žánru městských legend. Funkce strachu je ve folkloru spojena jednak s překonáváním určitých kulturních norem, jednak odráží smysl pro pečlivé a detailní pozorování světa kolem nás. Narativy v těchto legendách jsou do velké míry produktem společenského života a konkrétních sociálních praktik současnosti, avšak některé mají i archaický původ. Městská legenda dosud nebyla v Bulharsku dostatečně prozkoumaná a představuje bohaté pole pro budoucí výzkumy folkloristů i literárních vědců, přičemž tento text je pouze dílčím příspěvkem ke sledovanému tématu.

LITERATURA

- АИФ I: Архив на Националния център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН, сигн. АИФ I, № 26, 27 [AIF I: Archiv na Nacionalnija centър за nematerialno nasledstvo pri Institut za etnologija i folkloristika s Etnografski muzej pri BAN, sign. AIF I, № 26, 27].
- Беновска-Събкова, М. 1991. НЛО, полтергајст, мистика и духовна криза (Съвременно митотворчество и фолклорна традиция). *Български фолклор* 3: 55–62 [Benovska Săbkova, M. 1991. NLO, poltergajst, mistika i duchovna kriza (Săvremenno mitotvorčestvo i folklorna tradicija). *Bălgarski folklor* 3: 55–62].
- Бояджиева, С. 2007. „Прости форми“ и вестникарски дискурс. *Български фолклор* 2: 5–25 [Bojadžieva, S. 2007. „Prosti formi“ i vestnikarski diskurs. *Bălgarski folklor* 2: 5–25].
- Георгиева, А. 2013. Демонологичен разказ [Georgieva, A. 2013. Demonologičen razkaz]. Pp. 173–174 in Otčenášek, Jaroslav, Vichra Baeva a kol. *Slovník termínů slovesného folkloru. Bulharsko / Отченашек, Ярослав, Вихра Баева и др. Речник на термините от словесния фолклор. България*. Praha–Sofija: Etnologický ústav Akademie věd — Institut za etnologija i folkloristika s Etnografski muzej BAN.
- Григоров, Г. 2010. Страшни истории и демонични наративи: генезис и функция. — *Български фолклор* 3–4: 118–124 [Grigorov, G. 2010. Strašni istorii i demonični narativi: genezis i funkcija. *Bălgarski folklor* 3–4: 118–124].
- Караманев, Г. 2018. Живи здравички. *Списание* 8 1: 12–34 [Karamanev, G. 2018. Živi zdravički. *Spisanie* 8 1: 12–34].
- Савова, Е. 1987. Детските страшни истории и някои техни трансформации. В: *Проблеми на българския фолклор. Т. 7. Смяхът във фолклора*. Ред. кол. Петър Динеков, Радост Иванова, Николай Кауфман, Любомира Парпулова, Стефана Стойкова. София:

- БАН, 139-145 [Savova, E. 1987: Detskite strašni istorii i njakoi techni transformacii. Pp. 139-145 in *Problemi na bulgarskia folklor. T. 7. Smechät vav foklora*. Red. kol. Petär Dinekov, Radost Ivanova, Nikolaj Kaufman, Ljubomira Parpulova, Stefana Stojkova. Sofija: BAN,].
- Станоев, С. 1993. Има ли някой тук? *Български фолклор* 5: 46-55 [Stanoev, S. 1993. Има ли някой тук? *Bälgarski folklor* 5: 46-55].
- Стойчев Д. 2011. *Вампириада. Градски легенди, ужасяващи истории, поверия и страхове*. София: Millenium [Stojčev, D. 2011. *Vampiriada. Gradski legendi, užasjavašti istorii, poverija i strachove*. Sofija: Millenium].
- Јанеček, P. 2006. *Černá sanitka a jiné děsivé příběhy. Současné pověsti a fámy v České republice*. Praha: Plot.
- Јанеček, P. 2015. *Krvavá Máry a jiné strašlivé historky*. Praha: Plot.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- Блок в Бургас обладан от зли сили? Dostupné na: <https://svetovniszagadki.com/blok-v-burgas-obladan-ot-zli-sili/> [cit. 13. 8. 2020].
- Жоро Павето — българският Джак Изкормвача или среднощния кошмар на София от 60-те. Dostupné na: https://petel.bg/ZHoro-Paveto----balgarskiyat-Dzhak-Izkormvacha-ili-srednoshhniya-koshmar-na-Sofiya-ot-kraja-na-60-te__98559 [cit. 13. 8. 2020].
- Легендата за село Шишенци: Най-страшното място в България? Dostupné na: <https://www.obekti.bg/misterii/seloshishenci-nay-strashnoto-myasto-v-blgariya> [cit. 13. 8. 2020].
- Полтъргайтът Кики 2015: Полтъргайтът Кики се завърна. Dostupné na: <https://novini.bg/razvlecheniq/liubopitno/300437> [cit. 10. 7. 2019].
- Ямбол настръхна 2019: Ямбол настръхна. Ужасяващ дух на млада жена изскача на пътя. Dostupné na: <http://kanal3.bg/news/lifestyle/liubopitno/99093-Yambol-nastrahna:-Udzasyavasht-duh-na-mlada-dzena-izskacha-na-paty> [cit. 12. 7. 2019].
- Опуštěný tajemný penzion: V Nimrodu u Mariánských lázní straší. Dostupné na: <https://tn.nova.cz/clanek/opusteny-penzion-nimrod-nedaleko-marianskych-lazni-pryobvyaji-duchove.html> [cit. 13. 8. 2020].
- Strašice a záhadné jevy. Dostupné na: <http://agatha.cz/html/paranormal/strasice/index.php> [cit. 13. 8. 2020].
- Tajemný les Bor u Českých Budějovic — místo paranormálních jevů. Dostupné na: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/tajemny-les-bor-u-ceskych-budejovic-misto-parano> [cit. 13. 8. 2020].

Mgr. Rosina Kokudeva Ph.D. vystudovala slovanskou filologii (bohemistiku) na Univerzitě Paisije Chilendarského v Plovdivu. V roce 2015 obhájila doktorskou práci na téma *Projekce a funkce folklorního modelu v dětské literatuře Boženy Němcové a Angela Karalijčeva (na příkladu pohádek)* na Katedře bulharské literatury Univerzity svatého Klimenta Ochridského v Sofii. V roce 2018 byla na základě disertačního výzkumu vydána její první monografie. V letech 2019 až 2020 působila jako postdoktorand na Ústavu etnologie a folkloristiky s etnografickým muzeem Bulharské akademie věd, kde zkoumala městské legendy v bulharském a českém kontextu. Mezi oblasti jejího zájmu patří bulharská literatura pro děti, česká literatura a jejich vzájemné vztahy.